

Nr 23.

Ankom till riksdagens kansli den 8 mars 1937 kl. 2 e. m.

Utlåtande, i anledning av framställningar angående pensioner och understöd åt vissa i statens tjänst anställda eller förut anställda personer m. m.

Bankoutskottet får härmed avgiva utlåtande över nedannämnda till utskottet hänvisade framställningar rörande det civila pensionsväsendet samt beträffande pensioner att utgå dels från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m., dels ock av affärsdrivande verks medel.

Beträffande utredningen i de ärenden, som behandlas i utlåtandet, får utskottet, i den mån redogörelse i det följande ej lämnas, hänvisa till vederbörande propositioner och motioner.

Civila pensionsväsendet.

1:o.

Förra lärarinnan Karin Lämmerhirt. I likalydande motionerna I: 37 av herr *Wahlmark* och II: 92 av fröken *Hesselgren* jämte tre av kammarens övriga ledamöter har hemställts, »att f. d. lärarinnan Karin Lämmerhirt, född Petersson, tillerkännes tilläggspension, beräknad enligt bestämmelserna i nådiga kungörelsen den 18 november 1921 angående tilläggspensioner åt vissa vid statsunderstödda enskilda läroanstalter anställda lärarinnor, vilka avgå med pension med utgången av juni 1921».

Av handlingarna i ärendet inhämtas,
att Lämmerhirt är född den 24 januari 1872 och alltså 65 år gammal;
att hon sedan höstterminen 1899 intill juni månad 1932, då hon uppnådde stadgad pensionsålder, med vissa avbrott tjänstgjort såsom ämneslärarinna vid olika enskilda statsunderstödda och icke statsunderstödda läroanstalter, därav sammanlagt 20 lästerminer belöpt å tiden efter utgången av år 1906;
samt att hon efter uppnådd pensionsålder i viss omfattning tjänstgjort såsom timplärlarinna vid enskild läroanstalt.

I en till direktionen över lärarinnornas pensionsanstalt ställd skrift den 4 oktober 1932 anhöll Lämmerhirt — under åberopande av att hon vore delägare i pensionsanstalten — att bliva tillerkänd tilläggs pension jämlikt kungörelsen den 18 november 1921 angående tilläggs pensioner åt vissa vid statsunderstödda enskilda läroanstalter anställda lärarinnor, vilka avgå med pension med utgången av juni 1921.

Enligt beslut den 24 november 1932 tillerkände *direktionen över lärarinnornas pensionsanstalt* på grund av kungörelsen den 31 december 1917 angående tilläggs pensioner åt vissa lärarinnor vid de statsunderstödda enskilda läroanstalterna Lämmerhirt en årlig tilläggs pension av 218 kronor att jämte henne tillkommande pension å 217 kronor utgå från början av juli månad år 1932.

Över direktionens beslut anförde Lämmerhirt besvär hos Kungl. Maj:t med yrkande att bliva tillerkänd pension enligt de i kungörelsen den 18 november 1921 givna bestämmelserna.

I utlåtande över besvären anförde *direktionen över lärarinnornas pensionsanstalt*, att direktionen vid prövning av Lämmerhirts pensionsfråga funnit kungörelsen den 18 november 1921 icke kunna tillämpas å henne, när hennes tjänstgöring efter år 1906 icke varit av sådan art och omfattning som den i kungörelsen såsom huvudvillkor för tilläggs pension föreskrivna tjänstgöring under minst 10 tjänstår. I följd härav hade direktionen ansett sig förhindrad tilldela henne den tilläggs pension å 628 kronor, som eljest kunnat utgå, och i stället bestämt hennes tilläggs pension till 218 kronor i enlighet med bestämmelserna i kungörelsen den 31 december 1917.

Statskontoret, som hördes över besvären, förklarade sig i anledning av vad direktionen anført visserligen anse, att det i 1921 års kungörelse införda villkoret, att vederbörande lärarinna skulle hava tjänstgjort under en tid av minst 10 år efter utgången av år 1906, icke innefattade någon föreskrift om att tjänstgöringen skulle hava varit av viss omfattning, men att med hänsyn till tjänstgöringens art Lämmerhirt i allt fall icke uppfyllde villkoren för erhållande av tilläggs pension enligt nämnda kungörelse. Viss del av Lämmerhirts tjänstgöring hade nämligen varit förlagd till annan än statsunderstödd läroanstalt, varjämte hon viss kortare tid åtnjutit tjänstledighet. Enligt statskontorets mening borde därför tilläggs pensionen, på sätt som skett, beräknas enligt bestämmelserna i 1917 års kungörelse.

Skolöverstyrelsen anslöt sig i avgivet yttrande i ärendet till den uppfattning statskontoret i ärendet uttalat.

Efter det Lämmerhirt till stöd för besvären åberopat jämväl viss av henne efter inträdet i pensionsåldern fullgjord tjänstgöring vid enskild statsunderstödd läroanstalt, anförde statskontoret i förnyat utlåtande, att tjänstgöring, fullgjord efter det vederbörande tillträtt pension, icke borde få tillgodoräknas för erhållande av högre pension.

Enligt utslag den 31 augusti 1934 utlät sig *regeringsrätten*, att när Lämmerhirt icke efter utgången av år 1906 under minst 10 år bestritt sådan tjänstgöring, som finge tillgodoräknas henne för erhållande av tilläggs pen-

sion enligt kungörelsen den 18 november 1921, regeringsrätten lämnade besvären utan bifall.

En av Lämmerhirt sedermera hos Kungl. Maj:t gjord ansökning att få komma i åtnjutande av tilläggs pension enligt kungörelsen den 18 november 1921 har genom beslut av *Kungl. Maj:t* den 8 mars 1935 icke föranlett någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Av den lämnade redogörelsen framgår, att Lämmerhirt prövats icke uppfylla stadgade villkor för erhållande av tilläggs pension enligt förenämnda kungörelse den 18 november 1921. Vid sådant förhållande och då såsom statskontoret framhållit ett tillgodoräknande i pensionshänseende av Lämmerhirts tjänstgöring efter det hon tillträtt pension icke lärer böra ifrågakomma, har utskottet icke funnit skäl tillstyrka bifall till motionerna.

Utskottet.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att förevarande motioner I: 37 och II: 92 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Anslaget till diverse pensioner och understöd m. m.

I. Försvarsdepartementet.

2:o.

Förre tygarbetaren Karl Johan Sigfrid Nyberg (förhöjd pension). I motion II: 337 har herr *Cruse* yrkat, »att riksdagen må bevilja f. d. tygarbetaren vid Stockholms tygstation K. J. S. Nyberg fyllnadspension med så stort belopp, att hans sammanlagda pension kommer att uppgå till samma belopp som riksdagen före tillkomsten av pensionsreglementet för arbetare vanligen brukade bevilja arbetare efter 15 tjänstår».

Av tillgängliga handlingar i ärendet inhämtas,

att Nyberg är född den 14 februari 1870 och alltså 66 år gammal;

att han varit anställd såsom svarvare vid Stockholms tygstation under tidsperioderna 15 september—16 november 1905 samt 27 juli 1922—30 september 1935 eller under sammanlagt omkring 13½ år;

att han vid sitt avsked jämlikt bestämmelserna i tjänstepensionsreglementet för arbetare den 30 juni 1934 (nr 443) för pension fått tillgodoräkna sig 8¾ år av förenämnda anställningstid;

samt att han nu uppbär en pension av 480 kronor för år.

I en till Kungl. Maj:t ställd, den 2 december 1935 dagtecknad skrift anhöll försvarsverkens civila personals förbund, att Nyberg måtte komma i åtnjutande av förhöjd pension.

Genom beslut den 30 december 1935 fann *Kungl. Maj:t* framställningen icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

I anledning av en vid 1936 års riksdag väckt motion (II: 455) har Nybergs pensionsfråga även varit föremål för riksdagens prövning. I berörda motion yrkades, att riksdagen måtte bevilja Nyberg fyllnadspension med så stort belopp, att hans pension komme att uppgå till 816 kronor per år eller det belopp, som vanligen brukade beviljas i dylika fall.

I utlåtande nr 20, punkten 9, anförde *bankoutskottet*, att Nyberg vore i åtnjutande av den pension, som författningsenligt tillkomme honom, samt att ett bifall till motionen skulle innebära, att åt Nyberg, som vid avskedet kunde för pension enligt tjänstepensionsreglementet för arbetare tillgodoräkna sig en tjänstetid av $8\frac{3}{4}$ år, skulle utmätas pension såsom om han innehaft 15 tjänstår. Då ett sådant avsteg från gällande bestämmelser i nämnda pensionsreglemente skulle medföra vittgående konsekvenser, funne utskottet sig böra avstyrka bifall till motionen. Utskottet hemställde förty, att motionen II: 455 icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Riksdagen biföll vad utskottet sålunda hemställt.

Utskottet.

Då några nya omständigheter icke förebragts, som kunna motivera ett frångående av den ståndpunkt, utskottet år 1936 intagit till förevarande pensionsfråga, har utskottet funnit sig icke kunna tillstyrka någon åtgärd i den nu väckta motionens syfte. Utskottet vill ock erinra, att riksdagen före tillkomsten av tjänstepensionsreglementet för arbetare endast i sällsynta undantagsfall beviljat pension åt arbetare med så kort tjänstetid — $13\frac{1}{2}$ år — som Nyberg innehar.

Utskottet hemställer således,

att förevarande motion II: 337 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

3:o.

Förre fortifikationsarbetsförmannen Johan Axel Johansson. I motion II: 91 har herr *Brädefors* jämte fyra av andra kammarens övriga ledamöter hemställt, »att riksdagen måtte besluta bevilja f. d. fortifikationsförmannen Johan Axel Johansson i Sävast pension till skäligen belopp».

I ärendet är upplyst,

att Johansson är född den 16 februari 1873 och alltså 64 år gammal;

att han under olika perioder åren 1902—1920 tillhoppa 15 år 8 månader 26 dagar haft anställning vid fästnings- och kasernbyggnadsarbetena i Boden; samt att han under vissa icke närmare angivna tider åren 1892—1901 och 1921—1925 haft arbete vid järnvägsbyggnader för statens räkning, därvid han emellertid synes hava varit anställd hos enskild entreprenör.

Frågan om pension åt Johansson har i anledning av väckta motioner varit föremål för prövning av 1933, 1934 och 1935 års riksdagar.

I sitt vid 1933 års riksdag i ämnet avgivna utlåtande (nr 34, punkten 49) anförde *bankoutskottet*:

Enligt de för statens ordinarie befattningshavare inom olika förvaltningsområden gällande pensionsbestämmelserna krävdes för erhållande av statspension, att befattningshavaren varit i statens tjänst intill uppnådd pensionsålder, där han ej på grund av sjukdom nödgats avgå dessförinnan. I överensstämmelse med denna för statens tjänstemannapensionering grundläggande princip hade ej heller pension pläгат beviljas icke-ordinarie anställningshavare, som ej kvarstått i tjänst till en ålder, som kunnat anses motsvara normal pensionsålder, eller, om han avgått dessförinnan, varit på grund av sjukdom förhindrad att vidare sköta sitt arbete. Att Johansson, som, enligt vad handlingarna i ärendet utvisade, redan år 1920 vid 47 års ålder slutat sitt arbete i statens tjänst, skulle tillerkännas pension, kunde utskottet ej tillstyrka.

Riksdagen biföll vad utskottet hemställt.

Bankoutskottet vid 1934 års riksdag framhöll i anledning av den vid denna riksdag väckta motionen om pension åt Johansson (utl. nr 42, p. 23), att i ärendet icke tillkommit annan omständighet, sedan pensionsfrågan senast behandlats av riksdagen, än att Johansson under vissa icke närmare angivna tider åren 1921—1925 haft arbete vid järnvägsbyggnader för statens räkning och därvid varit anställd hos enskild entreprenör. På grund härav fann utskottet sig i likhet med i ärendet hörda myndigheter icke kunna tillstyrka bifall till motionen.

I enlighet med utskottets hemställan beslöt riksdagen, att motionen icke skulle föranleda någon riksdagens åtgärd.

Vid 1935 års riksdag anförde *bankoutskottet* i anledning av den samma år väckta motionen (utl. nr 45, p. 25), att då i ärendet icke förebragts några nya omständigheter av betydelse för frågans bedömande utskottet saknade anledning att frångå den ståndpunkt, utskottet år 1933 och år 1934 intagit i ärendet.

Efter hemställan av *bankoutskottet* fann 1935 års riksdag motionen icke föranleda någon riksdagens åtgärd.

Till stöd för den *nu föreliggande motionen* har åberopats, att 1936 års riksdag på grund av en samma år väckt motion (II: 345) beviljat pension åt förre fortifikationsarbetsförmannen Leo Vilhelm Sundström.

Utskottet får till en början erinra, att utskottet år 1936 (utl. nr 20, p. 6), avstyrkte beviljande av pension åt förre fortifikationsarbetsförmannen Leo Vilhelm Sundström. Vid punkten var emellertid fogad en reservation, vari hemställdes, att Sundström skulle tillerkännas en årlig pension av 504 kronor. Sedan första kammaren bifallit utskottets hemställan och andra kammaren biträtt reservationen, avgjordes ärendet genom gemensam omröstning, varvid riksdagen beslöt bevilja Sundström en årlig pension till angivna belopp.

Av en jämförelse mellan omförmälde Sundströms och den av motionärerna till pensions erhållande nu föreslagne förre fortifikationsarbetsförmannen Johanssons tjänstgöringstider framgår, att Sundström hade en vederbörligen

Utskottet.

styrkt anställningstid i statens tjänst av 19 $\frac{1}{2}$ år, medan Johanssons styrkta anställningstid inskränker sig till omkring 15 år 9 månader. Då Johansson slutat denna sin anställning, som med inemot fyra år understiger Sundströms, för över 16 år sedan vid en ålder av allenast 47 år, finner utskottet icke skäl tillstyrka riksdagen att frångå den ståndpunkt, riksdagen intagit vid ifrågasvarande pensionsärendes prövning åren 1933, 1934 och 1935.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att förevarande motion II: 91 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

4:o.

Förre förrådsvaktmästaren Johan Gottfried Johansson Lindhé (förhöjd pension). I motion II: 146 hemställer herr Larsson i Hede jämte två av andra kammarens övriga ledamöter, »att riksdagen måtte bevilja förutvarande förrådsvaktmästaren, f. d. förvaltaren i intendenturkårens reserv Johan Gottfried Johansson Lindhé en pensionsförbättring med ett belopp, lika med skillnaden mellan de sammanlagda pensionsförmåner han nu åtnjuter och den pension, vilken jämlikt 1935 års militära tjänstepensionsreglemente utgår till förrådsvaktmästare vid armén».

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Lindhé är född den 1 oktober 1854 och således 82 år gammal;

att han innehade anställning vid Älvsborgs regemente under tiden 10 februari 1872—5 juli 1879, vilken sistnämnda dag han efter vunnen sergeantsbefordran erhöll avsked på egen begäran.

att han tjänstgjorde såsom förrådsbiträde vid nämnda regemente under tiden 22 juni 1881—28 januari 1900;

att han efter avläggande av förvaltarexamen innehade förordnande såsom vaktmästare vid arméns intendenturförråd å Karlsborg åren 1905—1919, vilket sistnämnda år han efter uppnådd pensionsålder beviljades avsked från denna sin befattning;

samt att han uppbär underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa och pension från statskontoret med nedan angivna belopp.

På därom av Kungl. Maj:t i propositionen nr 48/1914 A framställt förslag medgav riksdagen, att Lindhé finge efter uppnådd pensionsålder komma i åtnjutande av en årlig pension till så stort belopp, att densamma jämte honom tillkommande gratial från Vadstena krigsmanshuskassa uppginge till 360 kronor för år.

På grund av en vid 1918 års riksdag väckt motion medgav sedermera riksdagen, att Lindhé finge, utöver den honom sålunda beviljade pensionen av 360 kronor, från och med månaden näst efter den, under vilken han avginge från sin tjänst, under sin återstående livstid uppbära årligen ytterligare

pension till sådant belopp, att hela pensionen jämte honom tillkommande gratial från Vadstena krigsmanshuskassa uppginge till 800 kronor.

Genom särskilda pensionsförhöjningar har Lindhés pensionsförmåner där-
efter ytterligare förbättrats, så att han numera uppbär årligen 1,224 kronor,
därav 310 kronor underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa och 914 kro-
nor från statskontoret, jämte dyrtidstillägg å sistnämnda belopp, för närva-
rande uppgående till 204 kronor, vadan hans sammanlagda årliga pensions-
förmåner alltså utgöra sammanlagt 1,428 kronor.

Utskottet vill erinra, att riksdagen hittills ställt sig avvisande till fram-
ställningar om pensionsförhöjning åt f. d. befattningshavare, som avgått
med pension före ikraftträdandet av de nya tjänstepensionsreglementena och
äro i åtnjutande av lägre pensioner än de enligt reglementena utgående. Med
hänsyn härtill kan utskottet icke tillstyrka den föreliggande motionen, som
avser en retroaktiv tillämpning på förevarande fall av bestämmelserna i
1935 års militära tjänstepensionsreglemente.

Utskottet.

Utskottet hemställer förty,

att förevarande motion II: 146 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

5:o.

Förre daglönaren Johan Otto Olsson. I motion I: 122 hemställer herr
Berg, Robert, »att riksdagen måtte besluta att tilldela f. d. daglönaren nr
4730 Johan Otto Olsson en årlig pension av 900:— kronor att utgå från
och med den 1 juli 1929, dock med reducering av kapitalvärdet av uppbo-
rens avskedsersättning».

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Olsson är född den 6 december 1880 och alltså 56 år gammal;

att han innehade anställning såsom daglönare vid flottans varvs i Karlskro-
na ingenjördepartement under tiderna 28 mars 1903—5 april 1913 och 2
september 1913—30 juni 1929, vilken sistnämnda dag han erhöll avsked från
nämnda anställning på grund av 1925 års försvarsorganisations genomfö-
rande;

att han i samband med avgången ur tjänst erhöll avskedsersättning i en-
lighet med bestämmelserna i kungörelsen den 15 januari 1926 (nr 10) angå-
ende förtidspension och avskedsersättning åt vissa övertaliga civila lönta-
gare vid armén och marinen (Olsson, som vid avskedet kunde räkna 25 ¹/₂
tjänstår och var 48 ¹/₂ år gammal, uppfyllde villkoren för förtidspension
med avseende å tjänstetid men däremot icke i fråga om levnadsålder);¹

att avskedsersättningen bestämdes till det högsta i sagda kungörelse an-
givna beloppet eller 6,000 kronor;

¹ För erhållande av förtidspension erfordras enligt ovannämnda kungörelse för den personal-
kategori, Olsson tillhörde, 15 tjänstår och 50 levnadsår.

att han enligt utfärdat läkarintyg lider av kroniskt eksem å båda händerna och att hans arbetsförmåga i följd härav blivit så nedsatt, att han icke är i stånd att försörja sig genom arbete;

att han har försörjningsplikt mot en minderårig dotter;

att han är ägare av ett mindre jordbruk, taxeringsvärderat till 4,000 kronor, jämte en del inventarier av mindre värde;

samt att han häftar i skuld för ett belopp av sammanlagt omkring 3,350 kronor.

Utskottet.

I de enstaka undantagsfall då riksdagen tidigare medgivit pension åt anställningshavare vid försvarsväsendet, som avskedats på grund av 1925 års försvarsbeslut och i samband därmed tillerkänts avskedsersättning, har vederbörande redan vid avskedstillfället lidit av sjukdom, som i och för sig bort föranleda beviljande av sjukpension. I sådana fall då angivna förutsättning icke förelegat har riksdagen däremot ställt sig avvisande mot beviljande av pension. Denna restriktiva ståndpunkt har föranletts av faran för de vittgående konsekvenser, som eljest skulle kunna uppkomma.

Av utredningen i förevarande ärende framgår, att Olsson vid avgången ur tjänst år 1929 tillerkänts avskedsersättning med 6,000 kronor samt att den sjukdom, varav han nu lider, icke yppats under Olssons tjänstgöring. Med hänsyn härtill och under åberopande av det ovan anförda finner utskottet sig icke kunna förorda, att åtgärd vidtages i motionens syfte. Utskottet har därmed icke velat bestrida, att starka billighetsskäl tala för att Olsson, som efter en lång anställningstid i statens tjänst vid jämförelsevis hög ålder avskedats på grund av organisationsförändring, beredes någon pension av statsmedel, då han nu på grund av sjukdom icke längre kan försörja sig. Denna fråga synes emellertid enligt utskottets mening med hänsyn till dess principiella betydelse i första hand böra upptagas till prövning av Kungl. Maj:t.

Under hänvisning till det anförda får utskottet hemställa,

att förevarande motion I: 122 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

6:o.

Förre hästskötaren Anton Emanuel Nordström. I motion II: 155 hemställer herr *Gustavson* i Västerås, »att riksdagen måtte bevilja förre hästskötaren Anton Emanuel Nordström i Strömsholm pension från och med den 1 januari 1937 med det belopp som efter vederbörlig prövning kan befinnas skäligt».

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Nordström är född den 14 maj 1880 och alltså 56 år gammal;

att han innehade anställning såsom hästskötare vid Ottenby, Björnö och Utnäslöts remontdepåer under tiden 24 oktober 1899—30 september 1926,

vilken sistnämnda dag han erhöll avsked från sin anställning på grund av jämlikt 1925 års försvarsorganisation beslutad indragning av Utnäslöts re-
montdepå;

att han i samband med avgången ur tjänst erhöll en avskedsersättning å 6,000 kronor i enlighet med bestämmelserna i kungörelsen den 15 januari 1926 (nr 10) angående förtidspension och avskedsersättning åt vissa övertaliga civila löntagare vid armén och marinen (Nordström, som vid avskedet kunde räkna omkring 26 tjänstår och var 46 år gammal, uppfyllde villkoren för förtidspension med avseende å tjänstetid men däremot icke i fråga om levnadsålder);

att han åren 1927—1933 innehade tillfällig anställning vid ridskolan i Strömsholm och därunder fullgjorde sammanlagt 428 $\frac{1}{2}$ dagsverken;

att hans sammanlagda arbetstid i statens tjänst uppgår till nära 29 år, varav 27 år i fast anställning;

att han enligt ett den 2 februari 1937 utfärdat läkarintyg befunnits lida av kronisk hjärtsjukdom med begynnande insufficiens och att han på grund härav är för framtiden oförmögen till arbete;

samt att han enligt utfärdade intyg är medellös.

Då i här förevarande fall föreligga i stort sett samma förhållanden som beträffande det i näst föregående punkt omförmälda fallet, får utskottet under återopande av vad utskottet under nämnda punkt anfört hemställa,

Utskottet.

att förevarande motion II: 155 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

II. Socialdepartementet.

7:o.

Förre extra polismannen Hans Elis Isberg. I en den 22 januari 1937 dagtecknad proposition nr 61 har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, *dels* att förre extra polismannen Hans Elis Isberg må, räknat från och med den 1 december 1935, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 312 kronor, under villkor att understöd till värde av minst 600 kronor för år utgår från trafikaktiebolaget Grängesberg—Oxelösund, *dels ock* att dyrtidstillägg må för Isberg beräknas å ett belopp av 912 kronor för år.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Isberg är född den 19 augusti 1870 och således 66 år gammal;

att han under tiden 1 oktober 1913—31 december 1914 varit av länsstyrelsen i Örebro län förordnad att med polismans befogenhet och skydd biträda

kronobetjäningen vid upprätthållande av ordning och säkerhet vid Stråssa och närmaste trakten däromkring ävensom vid då pågående järnvägsbyggnad mellan Storå och Stråssa;

att han under åren 1915—1931 enligt förordnanden av förenämnda länsstyrelse innehåft anställning såsom extra polisman med huvudstation i Stråssa;

att han under sin tjänstetid såsom biträde åt kronobetjäning och såsom extra polisman åtnjutit avlöning, som under åren 1926—1931 utgått med ett belopp för år räknat av 2,520 kronor, varav 1,200 kronor bestritts av statsmedel;

samt att Isberg av trafikaktiebolaget Grängesberg—Oxelösund från och med den 1 januari 1935 tillerkänts understöd tills vidare av 400 kronor för år jämte förmån av fri bostad och lyse eller, därest nämnda naturaförmåner ej skulle till honom utgå, av 600 kronor för år.

Statskontoret har i ärendet erinrat, att riksdagen under ungefärligen samma förhållanden som i detta fall förelåge vid flera tillfällen beviljat pension åt polisman, till vilkens avlöande bidrag utgått av statsmedel. Därvid hade som villkor pläгат uppställas, att bidrag till vederbörandes pensionering lämnades även från annat håll.

Utskottet.

Kungl. Maj:ts förslag ansluter sig väsentligen till vad riksdagen tidigare i liknande fall beslutit och har icke givit utskottet anledning till erinran.

På grund härav hemställer utskottet,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition.

8:o.

F. d. landsfogden Bengt Falk (tilläggs pension). I likalydande motionerna I: 38 av herrar *Sandström* och *Bergqvist* samt II: 96 av herrar *Anderson* i Norrköping och *Bergquist* har hemställts, att riksdagen måtte medgiva, att förre landsfogden Bengt Falk må från och med den 1 juli 1937 utöver honom författningsenligt tillkommande pension uppbära en årlig tilläggs pension av 560 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Falk är född den 30 maj 1868 och alltså 68 år gammal;

att han under tiden 25 juli 1897—6 januari 1904 tjänstgjorde i olika befattningar vid landsstaten i Hallands län;

att han åren 1904—1910 under tillhoppa omkring 5 år 6 månader tjänstgjorde såsom stadsfogde, stadsfiskal och kronouppbörds-kassör i Kristinehamn;

att han den 5 juli 1909 återinträdde i tjänst vid landsstaten och efter åtskilliga förordnanden såsom kronofogde den 11 juli 1913 förordnades till

innehavare av kronofogdetjänst samt, räknat från och med den 1 januari 1918, utnämndes till landsfogde i Västernorrlands län;

att han den 16 april 1918 erhöll transport såsom landsfogde i Blekinge län, från vilken befattning han efter uppnådd pensionsålder avgick med utgången av juni månad 1933;

att hans sammanlagda tjänstgöringstid inom landsstaten uppgår till 30 år 4 månader 7 dagar;

samt att han åtnjuter avkortad tjänstepension med 4,200 kronor, motsvarande $\frac{30}{35}$ av helt pensionsbelopp, 4,900 kronor.

I en till Kungl. Maj:t ställd, av länsstyrelsen i Blekinge län med tillstyrkan av bifall den 7 januari 1933 överlämnad skrift anhöll Falk att utöver honom vid avgången från landsfogdebefattningen författningsenligt tillkommande avkortad pension komma i åtnjutande av tilläggs pension på grund av den av honom åren 1904—1910 fullgjorda tjänstgöringen såsom stadsfogde, stadsfiskal och kronouppbörds kassör i Kristinehamn.

I över ansökningen avgivet utlåtande förklarade sig statskontoret icke hava något att erinra mot att för Falk utverkades medgivande därtill, att han med hänsyn till omförmälda utomstatliga tjänstgöring erhöle en tilläggspension av statsmedel, vilken såsom vanligt i dylika fall beräknades efter $\frac{2}{3}$ av den utomstatliga tjänstetiden. Då denna utgjorde $5\frac{1}{2}$ år och $\frac{2}{3}$ därav vore 3 år 8 månader samt tjänstetiden i statstjänst uppginge till något över 30 år 4 månader, borde pensionsförmånen i sin helhet bliva $\frac{34}{35}$ av pensionsunderlaget eller alltså 4,760 kronor. Då Falk enligt civila pensionslagen bleve berättigad till en pension å 4,200 kronor, skulle tilläggs pensionens belopp bliva 560 kronor.

Genom beslut den 17 mars 1933 fann Kungl. Maj:t Falks ansökan icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Då Falk redan tillerkänts den pension, vartill han författningsenligt är berättigad, samt frågan om tilläggs pension åt Falk varit föremål för Kungl. Maj:ts prövning utan att föranleda till någon Kungl. Maj:ts åtgärd, har utskottet icke funnit skäl föreligga att tillstyrka beviljande av ytterligare pensionsförmån åt Falk.

Utskottet hemställer alltså,

att förevarande motioner I: 38 och II: 96 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

9:o.

Förre karantänsmästaren Johan Harald Herman Skantze (*förhöjd pension*). I likalydande motionerna I: 39 av herr Rahmn och herr Wangson, Otto, samt II: 89 av herrar Lundstedt och Wallerius har hemställts, »att riksdagen måtte bevilja sjökaptenen Harald Skantze en fyllnadspension med 600 kronor om året».

Utskottet.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Skantze är född den 24 januari 1877 och alltså 60 år gammal;

att han var anställd såsom karantänsmästare vid karantänsanstalten på Kängö under tiden 1 december 1919—30 juni 1933, vid vilken sistnämnda tidpunkt karantänsanstaltens verksamhet på grund av karantänsväsendets omorganisation avvecklades;

samt att han i avlöning åtnjöt dels kontant 3,600 kronor för år, varav arvode 2,500 kronor, personligt lönetillägg 500 kronor, ersättning för ved- och belysningsämnen 450 kronor och ersättning för båtlega och skrivmaterialier 150 kronor, dels ock förmån av fri bostad jämte trädgård, vilken förmån uppskattades till ett årligt värde av omkring 500 kronor.

Enligt av Kungl. Maj:t i proposition nr 237, punkt 17, till 1933 års riksdag framlagt förslag medgav riksdagen efter hemställan av bankoutskottet (utl. nr 34, p. 59), att Skantze finge från och med månaden näst efter den, varunder han avginge från sin anställning såsom karantänsmästare, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 1,320 kronor.

I en den 7 december 1934 dagtecknad skrift anhöll Skantze hos Kungl. Maj:t att komma i åtnjutande av förhöjd pension.

I över ansökningen infordrat utlåtande anförde *medicinalstyrelsen*, att med hänsyn till den jämförelsevis korta tid Skantze bestritt karantänsmästarebefattningen styrelsen icke kunde tillstyrka ökning av pensionen.

Statskontoret, som jämväl hördes över ansökningen, anförde i utlåtande den 17 januari 1935 följande.

Statskontoret hade den 10 mars 1933 avgivit utlåtande i anledning av en av *medicinalstyrelsen* gjord framställning om pension åt viss personal, som vid den förestående avvecklingen av karantänsanstalterna å Kängö och Fejan bleve överflödig. Därvid hade ämbetsverket i samband med frågan om pension åt karantänsmästaren Skantze erinrat, bland annat, att 1932 års riksdag avgjort en liknande pensionsfråga, i det att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag i propositionen nr 233, punkt 6, beviljat pension å 1,800 kronor åt karantänsvakten vid Fejan A. E. Lundin (riksdagens skrivelse nr 227, p. 46). Denne hade visserligen varit 65 år gammal och kunnat räkna 38 tjänstår, och om för så stor pension uppställdes kravet på åtminstone 30 tjänstår, skulle Skantze, som hade allenast 13 tjänstår, icke böra i pension erhålla mer än 780 kronor. Då emellertid Skantze vore 56 år gammal och entledigades till följd av karantänsanstaltens avveckling utan utsikt att under sådana förhållanden kunna erhålla annan anställning samt alltså kunde antagas vara för sitt uppehälle hänvisad så gott som uteslutande till vad han erhöle i pension, måste berörda belopp enligt ämbetsverkets mening anses för lågt. Därest icke karantänsanstaltens avveckling mellankommit, hade Skantze kunnat påräkna att vid uppnådda 65 levnadsår och intjänat 22 tjänstår erhålla pension, beräknad efter samma grunder, som tillämpats i avseende å pensionen åt förenämnda Lundin. Pensionen skulle då hava utgjort 1,320 kronor. Vid sådant förhållande kunde det icke anses annat än billigt, att Skantze under föreliggande förhållanden erhöle åtminstone 1,200 kronor i pension.

I proposition, nr 237, punkt 17, till 1933 års riksdag hade Kungl. Maj:t

föreslagit riksdagen, att Skantze måtte från och med månaden näst efter den, varunder avgång från anställningen vid karantänsanstalten ägde rum, få uppbära i årlig pension ett belopp av 1,320 kronor. Nämnda framställning hade av riksdagen bifallits (bankoutsk. utl. nr 34, p. 59; riksdagens skrivelse nr 271).

Då Skantze sålunda kommit i åtnjutande av ett pensionsbelopp, som med hänsyn till omständigheterna i fallet måste anses skäligt tillmätt, funne sig statskontoret — med instämmande i vad medicinalstyrelsen anfört — icke kunna tillstyrka bifall till framställningen.

Genom beslut den 8 februari 1935 fann *Kungl. Maj:t* Skantzes ansökning icke föranledda någon *Kungl. Maj:ts* åtgärd.

Såsom av utredningen framgår har Skantze enligt beslut av 1933 års riksdag tillerkänts en årlig pension av 1,320 kronor. Vid den förnyade prövning av ärendet, som utskottet i anledning av den föreliggande motionen företagit, har utskottet funnit nämnda pensionsbelopp vara med hänsyn till den jämförelsevis korta tid Skantze bestritt karantänsmästarbefattningen skäligt avvägt. Vid sådant förhållande och då *Kungl. Maj:t* funnit en av Skantze gjord ansökning om förhöjd pension icke föranledda någon *Kungl. Maj:ts* åtgärd, har utskottet icke ansett skäl föreligga att i förevarande fall tillstyrka beviljande av någon pensionsförhöjning.

Utskottet hemställer därför,

att förevarande motioner I: 39 och II: 89 icke må till någon riksdagens åtgärd föranledda.

10:o.

Extra arbetaren Karl Robert Törnblom. I likalydande motionerna I: 121 av herr *Härdin* och II: 162 av herr *Jonsson* i Eskilstuna har hemställts, »att riksdagen måtte tillerkänna arbetaren Karl Robert Törnblom, Sundby, Strängnäs, en årlig pension till det belopp, som brukar tillkomma arbetare i statens tjänst med den anställningstid som Törnblom innehar».

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Törnblom är född den 28 december 1868 och alltså 68 år gammal;

att han innehade fast anställning vid Södermanlands regemente under tiden 30 juli 1889—8 augusti 1914 eller sålunda under 25 år 10 dagar;

att han sedan oktober 1919 är anställd såsom extra arbetare vid Sundby sjukhus med en daglig arbetstid av i medeltal 8 timmar;

att han i sistnämnda anställning under åren 1931—1935 åtnjutit en genomsnittlig avlöning av omkring 1,850 kronor om året;

samt att han enligt vad i motionerna uppgives uppbär underhåll från Västerns krigsmanshuskassa med omkring 420 kronor för år.

I en till statens pensionsanstalt ställd, av direktionen för Sundby sjukhus med tillstyrkan av bifall den 10 juni 1936 till medicinalstyrelsen insänd

Utskottet.

skrift anhöll Törnblom om pension jämlikt bestämmelserna i kungörelsen den 7 december 1934 (nr 585) med föreskrifter angående pensionering av viss arbetarpersonal i statens tjänst.

Med överlämnande till statens pensionsanstalt av Törnbloms pensionsansökan tillstyrkte *medicinalstyrelsen* i skrivelse den 6 oktober 1936, att Törnblom förklarades berättigad att från och med dagen näst efter den, då avgång från anställningen ägde rum, komma i åtnjutande av pension med 540 kronor årligen jämlikt bestämmelserna i förenämnda kungörelse.

Genom beslut den 2 november 1936 förklarade sig *statens pensionsanstalt* förhindrad att tilldela Törnblom pension vare sig enligt tjänstepensionsreglementet för arbetare, enär han ej kunde anses hava utfört sådant arbete av fortlöpande natur, som avsåges i 1 § 1 mom. nämnda reglemente, eller enligt kungörelsen den 7 december 1934, enär han vid uppnåendet av 60 levnadsår under en tid av allenast 9 år innehaft sådan anställning i statens tjänst, som utgjort hans huvudsakliga sysselsättning och förvärvskälla.

Utskottet.

Utskottet vill erinra, att 1936 års riksdag på förslag av Kungl. Maj:t beviljade pension åt förra städerskan Carolina Sofia Nilsson, född Johansdotter, ehuru en avsevärd del av hennes anställningstid infallit efter det hon uppnått 60 års ålder (bankoutskottets utl. nr 20, p. 27). Föredragande departementschefen framhöll vid behandlingen av detta pensionsärende bland annat, att enligt de principer, som före ikraftträdandet av de nya pensionsföreskrifterna tillämpades av Kungl. Maj:t och riksdagen, skulle den omständigheten, att tjänstetiden till väsentlig del infölle efter uppnådd normal pensionsålder, icke i och för sig hava uteslutit från möjlighet till erhållande av pension. Det syntes departementschefen skäligen, att man vid bedömning av frågor om pension åt anställningshavare, som avgått kort efter de nya pensionsbestämmelsernas ikraftträdande, toge viss hänsyn till denna tidigare praxis i syfte att utjämna övergången mellan äldre och nyare pensionsgrunder.

Enligt utskottets mening utgör nu förevarande pensionsärende ett sådant övergångsfall, som avses med det av departementschefen gjorda uttalandet. Törnbloms sammanlagda anställningstid uppgår nämligen till omkring 17¹/₂ år, och han torde enligt de principer, som tidigare tillämpats vid prövning av pensionsfrågor, hava blivit tillerkänd pension. Med hänsyn härtill finner utskottet sig kunna tillstyrka, att Törnblom beviljas pension, oaktat större delen av hans tjänstgöring fullgjorts efter den ålder av 60 år, som numera satts som gräns för tjänstårsberäkning för arbetare i statens tjänst. Pensionsbeloppet synes, i överensstämmelse med vad som tidigare plägat beviljas åt arbetare med här ifrågavarande tjänstetid, böra bestämmas till 504 kronor för år.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen, i anledning av förevarande motioner I: 121 och II: 162, må medgiva, att extra arbetaren vid Sundby sjuk-

hus, Strängnäs, Karl Robert Törnblom må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sin anställning, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 504 kronor.

11:o.

Förra portvakterna Per August Pettersson och Fritz Olof Olsson (*förhöjda pensioner*). I särskilda motioner I: 119 och I: 120 har herr *Wahlmark* hemställt *dels* i motionen I: 119, »att riksdagen måtte besluta, att förre yttre portvakten av 3:e klass vid Ulleråkers sjukhus, Per August Pettersson, må tillerkännas en pension fr. o. m. den 1 oktober 1936 av 1,476 kronor per år», *dels ock* i motionen I: 120, »att riksdagen må besluta, att förre yttre portvakten av 1:a klass vid S:t Lars sjukhus, Fritz Olsson, må tillerkännas en pension fr. o. m. den 1 oktober 1936 av 1,476 kronor per år».

Av handlingarna i ärendet inhämtas,
beträffande *Pettersson*:

att han är född den 3 maj 1862 och alltså 74 år gammal;

att han innehaft anställning såsom yttre portvakt av 2:a klassen vid Ulleråkers sjukhus i Uppsala under tiden 1 november 1899—30 september 1936 eller således under sammanlagt nära 37 år; samt

att han — förutom vissa naturaförmåner — i avlöning såsom portvakt av 2:a klassen uppburit en årlig avlöning av 990 kronor; och

beträffande *Olsson*:

att han är född den 22 november 1868 och alltså 68 år gammal;

att han tjänstgjort såsom skötare och portvakt vid olika statliga sjuksjukhus, senast såsom yttre portvakt av 1:a klassen vid S:t Lars sjukhus i Lund, under tiden 1 september 1900—30 september 1936 eller således i omkring 36 år; samt

att han — förutom vissa naturaförmåner — i avlöning såsom portvakt av 1:a klassen uppburit en årlig avlöning av 1,470 kronor.

Vidare inhämtas av handlingarna, att *Kungl. Maj:t* genom beslut den 30 juni 1936 förklarar, att Pettersson och Olsson finge från och med dagen näst efter den, då avgång från tjänsten ägt rum, under återstående livstiden åtnjuta årliga understöd, Pettersson till belopp av 720 kronor och Olsson till belopp av 1,044 kronor, att utgå från det under elfte huvudtiteln uppförda förslagsanslaget till understöd till vissa f. d. anställningshavare vid sjuksjukhusen.

Till grund för *Kungl. Maj:ts* ovannämnda beslut låg en av *medicinalstyrelsen* — med föranledande av ansökan i ämnet från Pettersson och Olsson — den 12 december 1935 gjord framställning angående beviljande av pension åt nämnda anställningshavare. Styrelsen anförde härvid huvudsakligen följande:

Före gällande pensionslags ikraftträdande hade Kungl. Maj:t, på av medicinalstyrelsen i varje särskilt fall enligt föreskrift i Kungl. Maj:ts brev till styrelsen den 20 februari 1931 gjord framställning, plägat bevilja dylika befattningshavare årligt understöd.

Jämlikt föreskrift i 2 § 2 mom. b) av civila tjänstepensionsreglementet vore, där ej Kungl. Maj:t annorlunda förordnade, från reglementets tillämpning undantagen extra ordinarie tjänsteman, vilkens avlöning icke utginge enligt av Kungl. Maj:t fastställd löneplan. I fråga om annan icke ordinarie befattning än i 28 § 1 mom. samma reglemente sågs ägde enligt 3 mom. i sistnämnda paragraf Kungl. Maj:t bestämma den lönegrad, till vilken befattningen vore att i pensionshänseende hänföra, eller ock att fastställa särskilt pensionsunderlag för densamma. På grund av sistnämnda bestämmelse hade medicinalstyrelsen i skrivelse den 31 augusti 1934 hemställt, att Kungl. Maj:t måtte fastställa särskilda pensionsunderlag för viss personal vid statens sinnessjukhus, som avlönades enligt av styrelsen fastställda löneplaner, och därvid hemställt bland annat, att Kungl. Maj:t ville fastställa pensionsunderlag för manliga yttre portvakter vid statens sinnessjukhus till följande belopp: för yttre portvakt av 3:e klass 900 kronor, för yttre portvakt av 2:a klass 984 kronor samt för yttre portvakt av 1:a klass 1,152 kronor.

Med förmålan att Pettersson och Olsson under en tid av över 30 år tjänstgjort i statens sinnessjukhus tjänst finge medicinalstyrelsen hemställa, att Kungl. Maj:t ville förklara dem berättigade att från och med dagen näst efter den då avgång från tjänsten ägt rum och intill dess att Kungl. Maj:t fattat beslut angående pensionsunderlag för dylika befattningshavare åtnjuta ett årligt understöd, Pettersson av förslagsvis 984 kronor och Olsson av förslagsvis 1,152 kronor för år räknat eller ock, därest beloppen av dem tillkommande årliga understöd ansåges böra beräknas efter de grunder, som tidigare tillämpats vid bestämmande av dylika understöd, till belopp av för Pettersson 564 kronor och för Olsson 840 kronor.

I anledning av medicinalstyrelsens förslag hemställde *statens sinnessjukhus ekonomipersonals förbund* i skrivelse till Kungl. Maj:t den 9 mars 1936 — under förmålan, att styrelsen vid pensionsbeloppens utmätande icke tagit hänsyn till den förmån av fri bostad jämte värme och lyse, som tillkommit Pettersson och Olsson, och vilken kunde uppskattas till respektive 360 kronor och 504 kronor för år — att sagda förmån måtte tagas i betraktande vid fastställandet av pensionsunderlag för ifrågavarande befattningshavare.

Statskontoret har i avgivet yttrande i ärendet den 20 juni 1936 anfört bland annat följande:

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 31 augusti 1934 hade medicinalstyrelsen framlagt förslag om beredande av pensionsrätt åt de vid statens sinnessjukhus anställda yttre portvakterna och därvid ifrågasatt civila tjänstepensionsreglementets tillämpning å dem.

I häröver avgivet yttrande hade statskontoret anfört, att medicinalstyrelsens framställning syntes grunda sig på det förhållandet, att de yttre portvakterna betecknats såsom extraordinarie tjänstemän med avlöning enligt särskild av styrelsen fastställd löneplan. Statskontoret ansåge det önskvärt, att frågan huruvida man lämpligen borde bibehålla nuvarande anställningsformer för sinnessjukhusens sjukvårds- och ekonomipersonal, däribland de yttre portvakterna, bleve föremål för prövning. Någon pensionsrätt för de yttre portvakterna enligt civila tjänstepensionsreglementet syntes enligt statskontorets mening under alla förhållanden icke böra medgivas utan att för

dem fastställts en löneplan, som upprättats efter eljest tillämpade grunder med för olika dyrorter gällande olika löneskalor. Ämbetsverket ville för sin del hålla före, att pensionering av portvaktspersonalen icke borde förekomma i annan ordning än genom tillämpning av bestämmelserna i kungörelsen nr 585/1934 med föreskrifter angående pensionering av viss arbetarpersonal i statens tjänst.

Frågan, vilka av de nu gällande allmänna pensioneringsbestämmelserna borde vara tillämpliga å den yttre portvaktspersonalen vid sinnessjukhusen, vore ännu icke avgjord.

Vid sådant förhållande finge statskontoret för sin del förorda, att de i föreliggande framställning omnämnda portvakterna vid avgång från sina anställningar bereddes understöd enligt tidigare tillämpade grunder. Med hänsyn tagen till att Pettersson och Olsson utöver kontant lön åtnjöte fri bostad — vilken förmån utan erinran från medicinalstyrelsens sida uppskattats till respektive 360 kronor och 504 kronor — ävensom till att viss reducering av sammanlagda löneförmånerna torde böra ske med hänsyn till dyrortsförhållandena hade statskontoret funnit, att Pettersson och Olsson skäligen borde tillerkännas årliga understöd av respektive 720 kronor och 1,044 kronor.

Motionärens förslag innebär, att Pettersson och Olsson skulle komma i åtnjutande av hel pension enligt tjänstepensionsreglementet för arbetare med för vardera 1,476 kronor för år. Utredningen i ärendet utvisar emellertid, att reglementet icke är å dem tillämpligt. Ett bifall till motionärens förslag skulle innebära, att pensionen för Pettersson skulle komma att överstiga hans avlöningsförmåner (kontant lön 990 kronor + värdet av naturaförmåner 360 kronor = 1,350 kronor). Även för Olssons vidkommande skulle en pension av 1,476 kronor bliva för hög i förhållande till vad som under likartade omständigheter pläгат beviljas av riksdagen. Beaktas bör nämligen, att Olssons löneförmåner uppgått till 1,974 kronor (kontant lön 1,470 kronor + värdet av naturaförmåner 504 kronor), vartill kommer, att han icke erlagt några pensionsavgifter.

Utskottet.

Vad angår de av Kungl. Maj:t åt Pettersson och Olsson beviljade pensionsbeloppen får utskottet framhålla, att desamma enligt tidigare tillämpade grunder utmåtts i relation till av dem uppburen lön jämte värdet av naturaförmåner, varvid viss reduktion av pensionsbeloppen ägt rum med hänsyn till att pensionsavgifter icke erlagts i förevarande fall. Då utskottet icke funnit anledning till erinran mot beräkningen av de beviljade pensionsbeloppen, får utskottet avstyrka bifall till de förevarande motionerna.

Utskottet hemställer alltså,

- a) att motionen I: 119 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda; samt
- b) att motionen I: 120 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

III. Ecklesiastikdepartementet.

12:o.

Föreståndaren för tekniska skolans i Stockholm gipsgjuteri Laurentius Åström. I en den 22 januari 1937 dagtecknad proposition nr 60 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att föreståndaren för tekniska skolans i Stockholm gipsgjuteri Laurentius Åström må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sin befattning vid skolan, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 744 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Åström är född den 2 september 1872 och således 64 år gammal;

att han alltsedan april månad 1894, frånsett ett kortare avbrott, tjänstgjort vid tekniska skolans i Stockholm gipsgjuteri, till en början såsom gipsgjutare samt från och med den 1 september 1902 såsom underlärare och från och med den 1 oktober 1925 såsom föreståndare;

att han bestritt undervisning i högre konstindustriella skolan 6 timmar i veckan och i aftonskolan 2 timmar i veckan, varjämte han under de sista 8 läsåren med undantag av läsåret 1934/1935 meddelat undervisning åt eleverna i keramik vid högre konstindustriella skolan i medeltal 2 timmar i veckan;

att Åström tillika verkställt städningen av gipsgjuteriet;

att hans avlöningsförmåner från och med den 1 oktober 1925 uppgått till — frånsett dyrtidstillägg enligt för statens befattningshavare vid oreglerade verk gällande grunder — 1,100 kronor för år, varjämte han uppburit ersättning, beräknad efter 3 kronor för timme, för nyssnämnda undervisning åt eleverna i keramik ävensom särskild gottgörelse för städningen av gipsgjuteriet, vilken gottgörelse under senare år utgjort 270 kronor för år;

samt att Åström icke innehar annan anställning än vid tekniska skolan och icke heller åtnjuter pension på grund av sådan anställning ävensom att han för sitt uppehälle är helt beroende av inkomsten från tekniska skolan.

Med biträdande av Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag hemställer utskottet,

att Kungl. Maj:ts förevarande proposition må av riksdagen bifallas.

Affärsdrivande verks medel.

I. Trafikmedel.

13:o.

Förre lokomotivföraren Johan Ferdinand Mattsson. I en den 29 januari 1937 dagtecknad proposition nr 84 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att förre lokomotivföraren vid statens järnvägar Johan Ferdinand Mattsson må, räknat från och med dagen näst efter den, då han avgått ur tjänst, under återstående livstiden åtnjuta pension, att utgå av trafikmedel, till belopp av 1,428 kronor för år.

I överensstämmelse med ett mellan svenska staten genom järnvägsstyrelsen, å ena, samt Mellersta Södermanlands järnvägsaktiebolag, å andra sidan, ingånget kontrakt angående förvärvande för svenska statens räkning av Mellersta Södermanlands järnväg m. m. överflyttades från och med den 1 juli 1932 i statens järnvägars tjänst, bland andra, vid nämnda enskilda järnväg anställde lokomotivmästaren Johan Ferdinand Mattsson, vilken hos statens järnvägar erhöll ordinarie befattning såsom lokomotivförare.

Enligt föreskrift i nämnda kontrakt åligger det statens järnvägar att till Mattsson, vilken icke är delägare i pensionskassa, efter hans avgång ur tjänst utbetala den pension, som enligt vid den enskilda järnvägen tillämpade grunder skulle till honom hava utgått.

Mattsson, vilken är född den 22 juli 1868 och antagits i ordinarie tjänst vid den enskilda järnvägen den 1 juni 1907, har efter uppnådd ålder av 65 år avgått ur statens järnvägars tjänst med utgången av juli månad 1933, därvid järnvägsstyrelsen med stöd av nyss berörda kontraktsbestämmelse förklarar Mattsson berättigad att av trafikmedel uppbära en årlig pension till belopp av 1,216 kronor, å vilken pension dyrtidstillägg ej utgår.

Enligt ett av förutvarande trafikchefen vid Mellersta Södermanlands järnväg den 23 oktober 1936 avgivet intyg, hade det enskilda järnvägsbolaget avsett att bibehålla Mattsson i tjänst utöver den annars gängse pensionsåldern, så länge hans hälsa och krafter det medgivit. Av ett av järnvägsläkaren B. Egerström likaledes den 23 oktober 1936 utfärdat intyg framgår härjämte, att Mattsson vid en samma dag företagen läkarundersökning befunnits vara vid sådant hälsotillstånd, att han sannolikt fortfarande kunnat sköta sin förut innehavda tjänst vid den enskilda järnvägen.

Järnvägsstyrelsen har framhållit, att Mattsson, som — om Mellersta Södermanlands järnväg icke kommit att övertagas av statsverket — kunnat räkna med att få kvarstå i sin befattning vid järnvägen, så länge hans hälsa och

krafter det medgivit, på grund av övergången i statens järnvägars tjänst blivit skyldig avgå vid 65 års ålder och därigenom fått vidkännas en avsevärd inkomstminskning samt att beträffande Mattsson samma förhållanden föreläge som i fråga om vissa anställningshavare vid Hässleholm—Markaryds och Markaryd—Veinge järnvägar, vilka av 1934 och 1935 års riksdagar medgivits komma i åtnjutande av pension, motsvarande den statspension enligt pensionsbestämmelserna för ordinarie tjänstemän vid kommunikationsverken, som skulle hava tillkommit dem, därest nämnda bestämmelser varit å dem tillämpliga (riksdagens skr. 281/1934 och 108/1935).

I anslutning härtill har järnvägsstyrelsen hemställt, att Mattsson måtte från och med dagen näst efter den, då han avgått ur tjänst, få åtnjuta en årlig pension av 1,428 kronor för år, motsvarande det för lokomotivförartjänst enligt 1920 års pensionslag för kommunikationsverken gällande statspensionsunderlaget, 1,624 kronor, reducerat med hänsyn till den för pension beräkneliga tjänstetiden för Mattsson, 26 år 2 månader.

Utskottet.

Med hänsyn till vad i propositionen anförts till stöd för det föreliggande förslaget, har utskottet ansett sig böra tillstyrka bifall till detsamma.

Utskottet hemställer således,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande proposition.

14:o.

Förre banarbetaren Albin Johansson Berntsson. I motion I: 118 hemställer herr *Bäcklund*, »att riksdagen må medgiva, att förre banarbetaren vid statens järnvägar Albin Johansson Berntsson fr. o. m. den 1 juli 1937 tillerkännes en årlig pension av 854 kronor inberäknat den livränta han kan komma att uppbära för olycksfall i tjänsten».

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Berntsson är född den 2 juli 1866 och således 70 år gammal;

att han åren 1889—1895 innehaft anställning såsom tillfällig banarbetare vid den sedermera av staten övertagna Göteborg—Hallands järnväg under en beräknad tjänstetid av sammanlagt 4 år 1 månad;

att han varit anställd såsom banarbetare och stadigvarande banarbetare vid statens järnvägar under tiden 1 maj 1896—24 mars 1921, vilken sistnämnda dag han entledigades från sin anställning enligt egen uppgift på grund av arbetsbrist, samt att hans sammanlagda styrkta anställningstid därunder uppgått till 13 år 9 månader;

att han jämlikt beslut av riksförsäkringsanstalten på grund av olycksfall i arbete uppbär en årlig livränta av 320 kronor;

att han under år 1921 hos järnvägsstyrelsen anhöll om pension men att styrelsen genom beslut den 17 december samma år förklarade sig förhindrad

bifalla ansökningen, enär han vid entledigandet från sin anställning vid statens järnvägar ej uppnått sådan ålder, att, därest han varit delägare i statens järnvägars pensionskassa för pensionering av icke-ordinarie personal, han skulle varit berättigad till ålderspension;

att han under år 1922 hos järnvägsstyrelsen ånyo anhöll om pension eller, alternativt, om gratifikation men att styrelsen genom beslut den 11 mars samma år dels prövade honom icke kunna ifrågakomma till erhållande av pension, dels ock fann sig förhindrad att tilldela honom gratifikation, då det icke blivit i ärendet styrkt, att han vore på grund av ålderdom och sjuklighet oförmögen att försörja sig;

att en av honom år 1932 hos järnvägsstyrelsen gjord förnyad ansökning om erhållande av pension eller sjukavlöning enligt styrelsens beslut den 9 december 1932 icke föranledde till någon styrelsens vidare åtgärd;

att han enligt ett den 12 januari 1937 utfärdat läkarintyg på grund av ned-satt synförmåga är oförmögen till arbete;

samt att han är ägare av en mindre jordbruksfastighet, vars brukande enligt intyg av vederbörande kommunalnämndsordförande icke förslår till hans och hans familjs uppehälle.

Utskottet får erinra, att 1936 års riksdag efter förslag av Kungl. Maj:t och på tillstyrkan av bankoutskottet (utl. nr 51, p. 28) i ett med det föreliggande i stort sett likartat fall beviljat ett årligt pensionsbelopp av 480 kronor. Utskottet tillstyrker förty, att samma pensionsbelopp må tillerkännas Berntsson att utgå från och med den 1 januari 1937. I överensstämmelse med det åberopade beslutet vid 1936 års riksdag torde pensionsbeloppet för Berntsson ej böra undergå minskning i anledning av den honom tillerkända olycksfallslivräntan.

Utskottet.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen, i anledning av motionen I: 118, må medgiva, att förre banarbetaren Albin Johansson Berntsson må, räknat från och med den 1 januari 1937, under sin återstående livstid uppbära en årlig pension av 480 kronor, att utgå av trafikmedel.

15:o.

Förre expeditonsföreståndaren vid statens järnvägar Claës Edvard Eriksson (förhöjd pension). I motion II: 16 hemställer herr *Arne*mark, »att riksdagen ville besluta, att före detta expeditonsföreståndaren vid statens järnvägar Claës Edvard Eriksson skall, räknat från och med den 1 oktober 1932, äga åtnjuta ett årligt pensionstillägg av 828 kronor att utgå av statens järnvägars trafikmedel».

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Eriksson är född den 18 september 1867 och alltså 69 år gammal;

att han innehade anställning såsom ordinarie folkskollärare vid Mokärns-hyttans fasta folkskola i Nordmarks församling av Värmlands län från och med den 31 mars 1889 till och med den 31 december 1903, vilken sistnämnda dag han på egen begäran erhöll avsked från sagda befattning;

att han åtnjöt tjänstledighet från sin lärarbefattning under tiden 1 november 1901—31 december 1903;

att han under tiden 1 november 1901—31 oktober 1908 innehade anställning vid Karlstad—Munkfors järnväg, intill senare delen av år 1905 såsom extra bokhållare samt därefter i egenskap av t. f. stationsinspektör vid den järnvägen tillhöriga hamnstationen invid Karlstads yttre hamn;

att han i samband med statens järnvägars övertagande från och med den 1 november 1908 av trafikskötseln vid Karlstads hamnstation bereddes anställning vid statens järnvägar, till en början såsom extra ordinarie tjänsteman;

att han vann befordran till ordinarie stationsskrivare den 1 juli 1913, till förste stationsskrivare den 1 juni 1917 och till expeditiönsföreståndare vid Göteborgs centralstation den 1 juni 1930;

att han efter uppnådd pensionsålder beviljades avsked ur statens järnvägars tjänst med utgången av september månad 1932;

samt att järnvägsstyrelsen genom beslut den 4 augusti samma år tillerkände Eriksson ett med hänsyn till antalet tjänstår, respektive avgiftsår från 4,200 kronor avkortat pensionsbelopp av 3,372 kronor för år.

I en den 25 juni 1934 dagtecknad skrift anhöll Eriksson hos Kungl. Maj:t — med åberopande av att han under sin berörda anställning såsom ordinarie folkskollärare erlagt avgifter för tjänste- och familjepension till folkskollärarnas pensionsinrättning — att han måtte förklaras berättigad till full pension såsom expeditiönsföreståndare, oaktat han icke innehade det antal tjänstår i statens tjänst, som föreskrevs för erhållande av dylik pension, eller ock att han genom fyllnadspension eller på annat sätt måtte återfå skäligen del av nyssnämnda pensionsavgifter.

Järnvägsstyrelsen anförde i utlåtande över ansökningen att, därest det år 1934 fastställda civila pensionsreglementet varit å Eriksson tillämpligt, han skulle hava ägt rätt att räkna tjänstår i pensionshänseende jämväl för lärartiden. Även om väl reglementet icke kunde givas retroaktiv tillämpning för nu avsedda fall, syntes det enligt styrelsens mening icke omotiverat, att Eriksson på annat sätt bereddes en häremot svarande förmån, exempelvis i form av ett av statsmakterna medgivet pensionstillägg. Styrelsen ville i samband härmed *dels* vitsorda, att Eriksson under hela sin tjänstetid gjort sig känd som en synnerligen nitisk och duglig tjänsteman, *dels* ock framhålla, att, såvitt styrelsen kunde förutse, ett bifall till framställningen i en eller annan form icke kunde förväntas medföra några icke önskvärda konsekvenser. På grund av det anförda ansågo sig styrelsen böra tillstyrka, att Kungl. Maj:t, därest Kungl. Maj:t funne sig förhindrad att utan riksdagens hö-

rande tillmötesgå framställningen, måtte förelägga ärendet riksdagens prövning.

Statskontoret, som jämväl hördes över ansökningen, förklarade sig icke vilja förneka, att vissa billighetsskäl kunde anföras till stöd för ett tillmötesgående av densamma på sätt av järnvägsstyrelsen föreslagits. Då emellertid ett dylikt tillmötesgående skulle innebära, att bestämmelserna i civila tjänstepensionsreglementet gäves retroaktiv tillämpning till förmån för en befattningshavare, vilken vid tidpunkten för den nya tjänstepensionslagstiftningens ikraftträdande redan avgått från sin tjänst med pension, ansåge sig statskontoret med hänsyn till de svåröverskådliga konsekvenser, som ett dylikt medgivande skulle kunna föra med sig även för andra grenar av statsförvaltningen än statens järnvägar, icke kunna tillstyrka bifall till berörda förslag.

Kungl. Maj:t fann den 21 december 1934 Erikssons ansökning icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Ett bifall till den föreliggande motionen skulle innebära en retroaktiv tillämpning av bestämmelserna i civila tjänstepensionsreglementet. Med hänsyn till de vittgående konsekvenser ett medgivande i nu angivna riktning skulle kunna medföra, finner sig utskottet i likhet med statskontoret böra avstyrka, att Eriksson beviljas tilläggspension utöver den till honom författningensligt utgående pensionsförmånen.

Utskottet.

Utskottet hemställer förty,

att förevarande motion II: 16 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

16:o.

Förre ban- och byggnadsarbetaren Otto Eriksson. I motion II: 29 hemställer herr *Brädefors* jämte fyra av andra kammarens övriga ledamöter, »att riksdagen måtte besluta bevilja f. d. ban- och byggnadsarbetaren vid statens järnvägar, Otto Eriksson i Linaälv, pension i enlighet med de grunder, som gälla för viss arbetspersonal i statens tjänst».

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Eriksson är född den 26 februari 1876 och således 61 år gammal;

att han enligt intyg av överbanmästaren i Sundsvall ävensom av en arbetskamrat innehaft anställning dels under år 1899 såsom arbetare vid statens järnvägar och dels åren 1900—1902 såsom arbetare vid statsbanebyggnaden Gällivare—Riksgränsen;

att han åren 1903—1917, 1920, 1922—1927 samt 1934—1935 varit anställd såsom ban- och byggnadsarbetare vid statens järnvägar, därvid hans sammanlagda styrkta anställningstid uppgått till 6 år 308 dagar;

att han enligt egen uppgift vintertid under sju år arbetat för domänverkets räkning;

att han enligt uppgift är ägare av ett hemman;

att han år 1936 hos järnvägsstyrelsen anhöll om pension eller gratifikation;

att distriktschefen i statens järnvägars femte distrikt i anledning av Erikssons ansökning upplyste, att anledningen till att dennes tjänstetid varit av så relativt obetydlig omfattning sannolikt vore, att Eriksson särskilt sommartid måst ägna sig åt sitt jordbruk, samt att distriktschefen med hänsyn till att Erikssons anställning i statens tjänst icke kunde anses hava utgjort hans huvudsakliga sysselsättning avstyrkte bifall till Erikssons ansökning;

samt att järnvägsstyrelsen genom beslut den 31 juli 1936 lämnade Erikssons ansökning utan bifall, enär av den i ärendet verkställda utredningen framginge, att han icke uppfyllde villkoren för erhållande av vare sig pension eller gratifikation.

Utskottet.

Då av utredningen i ärendet framgår, att Erikssons styrkta anställningstid i statens tjänst varit av tämligen ringa omfattning — allenast inemot 7 år — samt dessutom synes icke hava utgjort hans huvudsakliga sysselsättning, anser sig utskottet icke kunna tillstyrka beviljandet av pension i förevarande fall.

Utskottet hemställer förty,

att förevarande motion II: 29 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

17:o.

Förre banarbetaren Axel Sven Svensson. I motion II: 41 hemställer herr Andersson i Malmö, »att riksdagen måtte tillerkänna f. d. banarbetaren Axel Sven Svensson, Kingelstad, ett årligt understöd av 600 kr.».

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Svensson är född den 9 juli 1874 och således 62 år gammal;

att han innehade anställning såsom banarbetare vid Ängelholm—Landskrona enskilda järnväg under åren 1893—1895;

att han under åren 1916—1932 under sammanlagt 10 år 5 månader innehade anställning såsom säsongarbetare vid statens järnvägar;

att en av Svensson under år 1934 hos järnvägsstyrelsen gjord ansökan om understöd genom beslut av styrelsen den 28 september 1934 lämnats utan bifall, enär hans tjänstetid icke uppgått till den för erhållande av gratifikation föreskrivna minimitiden 20 år;

att han enligt utfärdade läkarintyg lider av kronisk muskelreumatism och ischias samt njursjukdom, varför han är till arbete oförmögen;

samt att han enligt intyg av ordföranden i Ottarps fattigvårdsstyrelse är

ägare av en mindre fastighet om 2 $\frac{1}{2}$ tunnland, men att han på grund av fastighetens obetydliga avkastning är att anse såsom mindre bemedlad.

Enligt utskottets mening har i förevarande ärende icke förebragts utredning om tjänstgöring i den omfattning, att densamma bör föranleda beslut om pension. På grund härav avstyrker utskottet åtgärd i anledning av motionen och hemställer,

Utskottet.

att förevarande motion II: 41 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

II. Telegrafverkets medel.

18:o.

Förra föreståndarinnan för telefonväxelstationen i Odensberg Ida Elisabeth Wahlström. I motion II: 241 hemställer herr *Johanson* i Hallagården, att riksdagen måtte taga under övervägande huruvida skäl föreligger att tilldela förra telefonväxelföreståndarinnan Ida Elisabeth Wahlström ett årligt underhåll eller i varje fall något engångsbelopp.

Av tillgängliga handlingar i ärendet inhämtas,
att Wahlström är född den 18 november 1870 och alltså 66 år gammal;
att hon under sammanlagt omkring 35 år i en följd intill april 1932 förestod telefonväxelstationen i Odensberg;

att nämnda stations lokal och betjänande bekostades av abonnenterna vid stationen;

att Wahlström enligt kontrakt mellan henne och abonnenterna gottgjordes med visst belopp för varje årligt abonnemang;

att Wahlström i egenskap av föreståndarinna för stationen uppbar ersättning från telegrafverket med omkring 120 kronor om året, utgörande del av influtna apparatavgifter vid stationens allmänna samtalsapparat;

att hon enligt utfärdat läkarintyg på grund av vissa sjukdomar har sin arbetsförmåga varaktigt nedsatt;

samt att hon är medellös.

I en den 25 januari 1936 dagtecknad skrift anhöll Wahlström hos Kungl. Maj:t att bliva tillerkänd en mindre årlig pension eller en gratifikation med belopp, som kunde anses skäligt.

Telegrafstyrelsen anförde i utlåtande över ansökningen, att styrelsen med hänsyn till Wahlströms anställningsförhållanden saknade möjlighet att bereda henne understöd samt att styrelsen icke funne skäl tillstyrka ansökningen.

Genom beslut den 13 mars 1936 fann *Kungl. Maj:t* ansökningen icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Utskottet.

Av utredningen i ärendet framgår, att Wahlström i egenskap av föreståndarinna för telefonväxelstationen i Odensberg icke uppburit annan ersättning från statsverket än ett belopp av omkring 120 kronor för år. Hennes arbete för telegrafverkets räkning synes alltså hava haft karaktären av bisyssla. Vid sådant förhållande lärer det enligt utskottets uppfattning ej böra ifrågakomma att medgiva pension av statsmedel i föreliggande fall.

Utskottet hemställer därför,

att förevarande motion II: 241 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

III. Statens vattenfallsverks medel.

19:o.

Förre diversearbetaren Teodor Andersson. I motion I: 123 hemställer herr Sandegård, »att riksdagen måtte besluta bevilja diversearbetaren Teodor Andersson, Hjärtum, årligt understöd till det belopp riksdagen kan finna skäligt».

Av tillgängliga handlingar i ärendet inhämtas, att Andersson är född den 9 juni 1867 och alltså 69 år gammal; samt att han varit anställd vid statens vattenfallsverk, huvudsakligen vid Trollhätte kanal- och kraftverksbyggnader, under åren 1912—1935 i sammanlagt 20 år 5 månader 11 dagar, varav 13 år 6 månader 26 dagar före uppnådd ålder av 60 år.

Frågan om understöd åt Andersson var år 1936 föremål för riksdagens prövning med anledning av en då i ämnet väckt motion (II: 98).

I utlåtande nr 20, punkten 37, anförde *bankoutskottet* i anledning av nyssnämnda motion följande:

»Enligt utskottets mening synas omständigheterna i förevarande fall vara sådana, att Andersson torde böra kunna beviljas pension enligt kungörelsen den 7 december 1934 (nr 585) med föreskrifter angående pensionering av viss arbetarpersonal i statens tjänst. Enligt denna kungörelse prövas fråga om pension åt arbetare, som är eller varit anställd vid statens vattenfallsverk, av vattenfallsstyrelsen. Vid sådant förhållande synes motionen icke böra föranleda till någon riksdagens åtgärd.»

På hemställan av *bankoutskottet* beslöt riksdagen, att motionen II: 98 icke skulle till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Bankoutskottets ställningstagande till den vid 1936 års riksdag föreliggande motionen hade emellertid föranletts av en felaktig beräkning av omfattningen av Anderssons tjänstgöring före uppnådd ålder av 60 år.

En hos vattenfallsstyrelsen sedermera gjord framställning om beviljande av pension åt Andersson förklarade sig styrelsen förhindrad bifalla.

Såsom av den nu förebragta utredningen framgår, uppfyller Andersson icke förutsättningarna för erhållande av pension enligt kungörelsen den 7 december 1934 (nr 585) med föreskrifter angående pensionering av viss arbetarpersonal i statens tjänst. Andersson hade nämligen icke vid den tidpunkt, då han uppnådde 60 års ålder, under sammanlagt 15 år innehåft statsanställning. Då emellertid Andersson under tillhoppa nära 20 1/2 år arbetat i statens tjänst, finner utskottet sig under hänvisning till vad som anförts under punkten 10 härövan böra förorda, att Andersson tillerkännes en pension av statsmedel. Denna pension synes skäligen böra bestämmas till 600 kronor för år eller något mindre än det belopp, som skulle utgått, därest föreskrifterna i ovanberörda kungörelse varit tillämpliga.

Utskottet.

På grund av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion I: 123, må medgiva, att förre diversearbetaren vid Trollhätte kraftverk Teodor Andersson må, räknat från och med den 1 januari 1937, under sin återstående livstid uppbära en årlig pension av 600 kronor, att utgå av statens vattenfallsverks medel.

IV. Statens domäners fond.

20:o.

Skogsarbetaren Axel Björsson. I motion II: 153 hemställer herr *Karlsson* i Grängesberg, »att riksdagen måtte bevilja skogsarbetaren och arrendatorn Axel Björsson, Källtorp, Björnhyttans kronopark, en årlig pension, att utgå av statens domäners fond, till belopp som kan anses skäligt».

Av handlingarna i ärendet inhämtas,
att Björsson är född den 6 maj 1871 och alltså 65 år gammal;
att han, som sedan år 1909 innehar lägenheten Källtorpet å kronoparken Björnhyttan i Kopparbergs revir på arrende, därunder förrättat skogsarbete åt staten;

att han den 6 augusti 1935 hos domänstyrelsen anhöll om pension;
att i ett inom domänstyrelsens statistikkontor den 9 januari 1936 upprättat memorial anfördes bland annat, att Björsson, å vilken kungörelsen den 7 december 1934 (nr 585) med föreskrifter angående pensionering av viss arbetarpersonal i statens tjänst vore tillämplig, efter fyllda 21 år hade en sammanlagd arbetstid i statens tjänst av 15 år 5 månader, varav likväl endast 14 år 5 månader belöpte å tiden före uppnådd ålder av 60 år, att Björsson under åren 1930—1935 förrättat skogsarbete åt staten under i medeltal knappt 3 månader årligen; samt att Björssons arbete i statens tjänst under de senaste

5 åren icke kunde anses hava utgjort hans huvudsakliga arbete och förvärvskälla;

att domänstyrelsen genom beslut den 22 januari 1936 förklarade sig icke kunna bifalla Björssons ansökan om pension;

samt att en av Björsson hos domänstyrelsen den 3 augusti 1936 gjord förnyad ansökan om pension enligt styrelsens beslut den 22 i samma månad lämnats utan bifall.

Utskottet.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår, har Björsson icke kunnat tilldelas pension enligt kungörelsen den 7 december 1934 (nr 585) med föreskrifter angående pensionering av viss arbetarpersonal i statens tjänst, enär hans arbetstid i statens tjänst före fyllda 60 år icke uppgår till 15 år. Då emellertid här onekligen föreligger ett övergångsfall av samma art som det under punkten 10 här ovan behandlade fallet, finner utskottet sig böra förorda, att Björsson, som kan räkna en anställningstid i statens tjänst av 15 år 5 månader, tillerkännes en pension av statsmedel. Pensionens belopp synes i anslutning till vad som tidigare beviljats åt arbetare med ungefär samma anställningstid som Björsson böra fastställas till 504 kronor för år.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen i anledning av förevarande motion II:153 må medgiva, att skogsarbetaren Axel Björsson må, räknat från och med den 1 januari 1937, under sin återstående livstid uppbära en årlig pension av 504 kronor, att utgå av statens domäners fond.

21:o.

Förre kronojägaren Hilding Johan Wallin. I motion II:339 hemställa herrar *Ericsson* i Sörsjön och *Andersson* i Ovanmyra, »att riksdagen måtte besluta att från och med den 1 januari 1937 bevilja förre kronojägaren Hilding Johan Wallin, Näset, Älvdalens socken, Kopparbergs län, en årlig pension ur statens domäners fond till belopp som kan finnas vara skäligt».

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Wallin är född den 8 juli 1869 och således 67 år gammal;

att han den 10 december 1894 antagits till extra kronojägare;

att han den 1 februari 1901 utnämnts till ordinarie kronojägare och i denna egenskap tjänstgjort inom dåvarande Vanåns bevakningstrakt av Österdalarnes revir intill år 1916 och därefter inom Björnåns bevakningstrakt av Älvdalens västra revir;

att han — sedan han ställts under åtal för vissa i tjänsten begångna förbrytelser — enligt Svea hovrätts utslag den 15 maj 1923 dömdes, förutom till 800 kronors böter, till avsättning från sin tjänst på grund av omförmälda brott;

att högsta domstolen genom utslag den 29 december 1923 ej fann skäl göra ändring i hovrättens utslag, till följd varav Wallin gått förlustig rätten till pension jämlikt bestämmelserna i 1907 års civila pensionslag;

att han alltsedan år 1924 utfört diverse skogsarbeten å kronopark, vilka dock icke varit av den omfattning, att han kan sägas hava innehåft stadigvarande anställning;

samt att han från och med den 1 januari 1937 åtnjuter en årlig pension enligt lagen om folkpensionering av 195 kronor 60 öre.

År 1933 anhöll Wallin hos Kungl. Maj:t, att pension måtte beredas honom.

Domänstyrelsen anförde i utlåtande över ansökningen bland annat följande:

I 22 § av 1934 års civila tjänstepensionsreglemente hade den nya rättsprincipen hävdats, att tjänsteman, som avginge från tjänsten utan rätt att komma i åtnjutande av pension — således även en för brott avskedad tjänsteman — från och med avgången ur tjänst vore tillförsäkrad uppskjuten livränta. Någon föreskrift om retroaktiv tillämpning av denna bestämmelse hade visserligen icke meddelats, men domänstyrelsen hade i utlåtande över en annan av en förutvarande kronojägare hos Kungl. Maj:t gjord ansökning beträffande av honom erlagda pensionsavgifter på i utlåtandet anförda skäl ansett sig — därest Kungl. Maj:t skulle pröva skäligen att av nåd under en eller annan form tillämpa rättsprinciper, som formellt bleve gällande först under år 1935 — kunna och vilja tillstyrka en sådan nådehandling. Enär lika ömmande omständigheter syntes föreligga i det nu förevarande fallet, ansågo sig styrelsen — därest Kungl. Maj:t funne skäl att i någon form, exempelvis såsom tillfälligt understöd bifalla den nyss omförmälda ansökningen — kunna tillstyrka, att samma förmån komme Wallin till del.

Statskontoret, som jämväl hördes över Wallins ansökan, förklarade sig med hänsyn till de konsekvenser, ett bifall till Wallins ansökning skulle kunna medföra, icke kunna tillstyrka, att understöd bereddades honom.

Genom särskilda beslut den 17 april 1936 fann Kungl. Maj:t dels ansökningen icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd, dels ock skäl bevilja Wallin en gratifikation från Jonas och Paul Filéens fonder av 275 kronor.

Från pensionsstyrelsens försäkringstekniska byrå har utskottet under hand inhämtat, dels att Wallin, därest civila tjänstepensionsreglementet varit gällande vid tiden för hans avsättning, skulle efter fyllda 63 år hava kommit i åtnjutande av uppskjuten livränta å omkring 550 kronor om året, motsvarande en tredjedel av den intjänta pensionen, och dels att de avgifter för tjänstepension, vilka beräknats hava innehållits å Wallins lön, svara vid beräkning enligt vederbörlig dödlighetstabell och under antagande om 4 procent årlig ränteavkastning mot en livränta till Wallin från och med den 1 januari 1937 av 144 kronor om året.

Av den lämnade redogörelsen framgår, att Wallin icke är berättigad till pension eller uppskjuten livränta samt att Kungl. Maj:t nyligen lämnat en av Wallin gjord ansökning om pension utan bifall. Wallin åtnjuter emeller-

Utskottet.

tid folkpension av inemot 200 kronor för år samt har ur vissa fondmedel genom beslut av Kungl. Maj:t år 1936 tilldelats en gratifikation å 275 kronor. Med hänsyn till föreliggande omständigheter anser utskottet sig icke i vidare mån kunna tillmötesgå det i motionen framställda yrkandet, än att utskottet — i överensstämmelse med vad i ett likartat fall ägt rum (bankoutskottets memorial nr 83/1935) — vill förorda, att Wallin tillerkännes ett årligt understöd av 144 kronor, motsvarande enligt verkställd beräkning det försäkrings-tekniska värdet av de av honom erlagda pensionsavgifterna. Å understödet torde icke böra åtnjutas dyrtidstillägg.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II: 339, må medgiva, att förre kronojägaren Hilding Johan Wallin må från och med den 1 januari 1937 under sin återstående livstid uppbära ett årligt understöd av 144 kronor, att utgå av statens domäners fond, dock utan rätt att därå åtnjuta dyrtidstillägg.

Stockholm den 5 mars 1937.

På bankoutskottets vägnar:

HARALD ÅKERBERG.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:
från första kammaren: herrar Åkerberg, Bjurström, Berling, Nilsson i Mölndal, Swarling, von Horn, Bodin i Visby och Sundvik;
från andra kammaren: herrar Holmgren, Lovén, Paulsen, Andersson i Falkenberg, K. A. Westman, Gustavson i Västerås, Osberg och Svedman.

Reservationer:

vid punkten 1 (ang. beräkning av tilläggspension åt förra lärarinnan Karin Lämmerhirt):

av herr Åkerberg;

vid punkten 3 (ang. pension åt förre fortifikationsarbetsförmannen Johan Axel Johansson):

av herrar Lovén och Paulsen, vilka ansett att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Med hänsyn till i detta ärende föreliggande omständigheter och då 1936 års riksdag i ett med det nu förevarande i stort sett likartat fall beviljat en pension av 504 kronor åt förre fortifikationsarbetsförmannen Leo Vilhelm Sundström, får utskottet tillstyrka, att Johansson tillerkännes pension med samma belopp. På grund härav hemställer utskottet,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II: 91, må medgiva, att förre fortifikationsarbetsförmannen Johan Axel Johansson må från och med den 1 januari 1937 under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 504 kronor.»
